

Aleneboendes boligbehov

En kvantitativ analyse af husstande bestående af én person

Scherg, Rune Holst; Gram-Hanssen, Kirsten; Christensen, Rikke Skovgaard

Publication date:
2010

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Scherg, R. H., Gram-Hanssen, K., & Christensen, R. S. (2010). *Aleneboendes boligbehov: En kvantitativ analyse af husstande bestående af én person*. SBI forlag. SBI 2010 Nr. 7

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

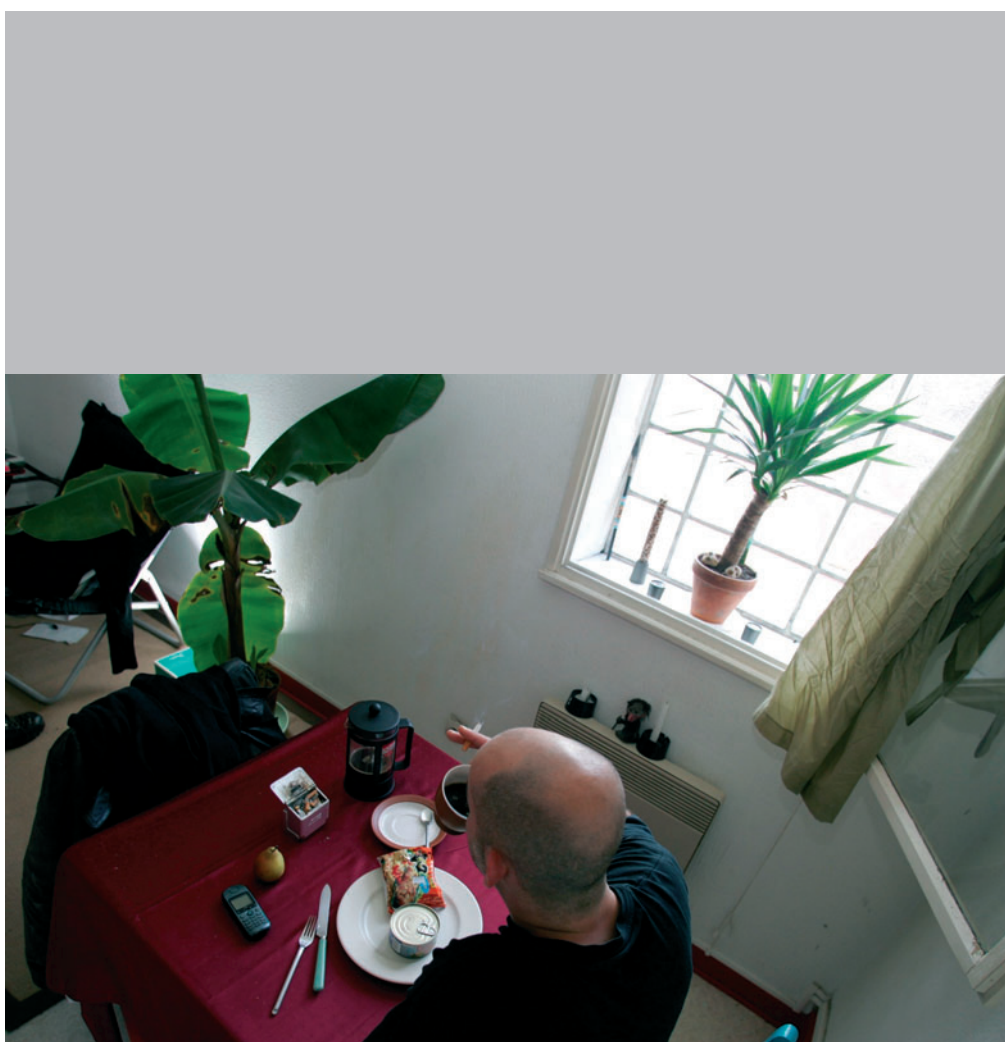
- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Aleneboendes boligbehov

En kvantitativ analyse af husstande bestående af én person

Aleneboendes boligbehov

En kvantitativ analyse af husstande bestående af én person

Rune Holst Scherg
Kirsten Gram-Hanssen
Rikke Skovgaard Christensen

Titel	Aleneboendes boligbehov
Undertitel	En kvantitativ analyse af husstande bestående af én person
Serietitel	SBi 2010:07
Udgave	1. udgave
Udgivelsesår	2010
Forfattere	Rune Holst Scherg, Kirsten Gram-Hanssen, Rikke Skovgaard Christensen
Sprog	Dansk
Sidetæl	34
Litteratur-henvisninger	Side 31
Emneord	Aleneboende, boligbehov, husstandsformer, livssituation, boligstandard, trivsel
ISBN	978-87-563-1415-2
Omslag	Foto: Colourbox
Udgiver	Statens Byggeforskningsinstitut, Dr. Neergaards Vej 15, DK-2970 Hørsholm E-post sbi@sbi.dk www.sbi.dk

Eftertryk i uddrag tilladt, men kun med kildeangivelsen: *SBi 2010:07: Aleneboendes boligbehov. En kvantitativ analyse af husstande bestående af én person. (2010)*

Forord

Denne rapport indgår i publiceringen af forskningsresultaterne fra projektet 'Singlers boligbehov', finansieret af fonden Realdania, under Center for Bolig og Velfærd. Det samlede projekt er ledet af seniorforsker Kirsten Gram-Hanssen og består af en kvalitativ del, baseret på interview med mennesker der bor alene, samt en kvantitativ del hvori indgår registerdata og surveyundersøgelser, der kan belyse en-person husstandes boligforhold m.m. Nærværende rapport indeholder den samlede afrapportering af de kvantitative analyser. Alle analyser af registerdata er foretaget af Rune Holst Scherg, der også er hovedforfatter til rapporten. Analyser samt beskrivelser baseret på værdiundersøgelsen er foretaget af Rikke Skovgaard Christensen. Projektets kvalitative del er gennemført af Toke Haunstrup Christensen og afrapporteres særskilt gennem internationale artikler.

Den foreløbige publicering fra projektet omhandler ud over nærværende rapport også:

One-person households - a growing challenge for sustainability and housing policy. / Gram-Hanssen, Kirsten; Holst Scherg, Rune; Skovgaard Christensen, Rikke. 2009. Konferencen: ENHR - European Housing Research Network Conference 2009, Prague, Tjekkiet, 28. juni 2009 - 1. juli 2009.

Solo Living - the meaning of home for persons living alone. / Christensen, Toke Haunstrup. 2009. Konferencen: ENHR - European Network of Housing Research Conference 2009, Prague, Tjekkiet, 28. juni 2009 - 1. juli 2009.

Living alone – a growing trend and its implications. Gram-Hanssen, Kirsten; Christensen, Toke Haunstrup; Holst Scherg, Rune. Sendes til en international journal.

Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet
By, bolig og ejendom
April 2010

Hans Thor Andersen
Forskningschef

Indhold

Forord	3
Indhold	4
Indledning	5
Forskningsspørgsmål og formål.....	5
Baggrund.....	5
Datagrundlag	6
International forskning	8
Udviklingen i en-personers husstande 1981-2006	10
Hvem bor alene i 2008?	13
Husstandsformer i Danmark 2008	13
Karakteristik af de aleneboende	14
Aleneboendes køn	14
De aleneboendes familiesituation	15
De aleneboendes civilstand	16
De aleneboendes socio-økonomiske situation.....	16
De aleneboendes indkomst.....	17
Uddannelsesniveau.....	18
Kønsforskelle i sociale parametre blandt 30 til 60-årige	19
Etnicitet.....	20
De aleneboendes bolig – en-personers husstande	21
Urbaniseringsgrad	23
Boligstandard	24
Beboerstabilitet.....	24
De aleneboendes livssituation og trivsel.....	24
Aleneboendes opfattelse af andre mennesker.....	26
Aleneboendes opfattelse af deres egen livssituation	26
Sammenfatning og konklusion	29
Referencer	31
Bilag 1: Regressionsmodel.....	32
Bilag 2: Beskrivelse af registerdata	33

Indledning

Forskningsspørgsmål og formål

Baggrunden for dette forskningsprojekt er, at vi ved, at der bliver stadig flere personer, der bor alene i Danmark. Mere end hver tredje husstand består i dag kun af en person, men samtidig er det et område som stort set er forskningsmæssigt ubeskrevet.

Et af de væsentligste forskningsspørgsmål der knytter sig til dette er spørgsmålet om, hvorfor der bliver stadig flere mennesker, der bor alene? Er det væsentligst et spørgsmål om, at stadig flere ældre mennesker bliver boende i eget hjem, og at der bliver stadig flere ældre, dvs. er det væsentligst et spørgsmål om en ændret befolkningssammensætning, eller er der også tale om ændrede samlivsmønstre i form af, at flere i den voksne del af befolkningen lever alene?

Et andet væsentligt spørgsmål er, hvad der kendetegner de, der bor alene i forhold til resten af den jævnaldrende del af befolkningen? Er det et repræsentativt udsnit af befolkningen, eller adskiller de sig på afgørende punkter i forhold til fx indkomst og arbejdsmarkedstilknnytning? Er det primært blandt de velstillede og velfungerende eller blandt de marginaliserede, at vi finder de der bor alene?

Dette spørgsmål leder videre til spørgsmålet om, hvilke boligforhold de der bor alene har i forhold til andre. De boliger vi har i Danmark er bygget med tanke på en familie på flere personer, typisk forældre og børn. Dette rejser naturligt spørgsmålet, om de boliger vi har i dag afspejler det aktuelle boligbehov.

I forlængelse heraf er også spørgsmålet om, hvorvidt de der bor alene er tilfredse med deres livssituation, hvilket igen må ses i forhold til befolkningen som helhed. Endelig kan det være relevant at se, om der er andre problemstillinger knyttet til, at stadig flere bor alene. Energi og miljøproblemstillinger kommer her op som et muligt tema, idet vi ved fra andre undersøgelser, at der er større energiforbrug per person i husstande med kun én person sammenlignet med husstande med flere personer.

Der er således en række interessante problemstillinger knyttet til det, at stadig flere bor alene. I denne rapport vil vi tage disse spørgsmål op i forhold til de analysemuligheder som registeranalyser giver for at besvare dem. Desuden inddrages også en række analyser fra en værdiundersøgelse blandt den danske befolkning, hvor det er muligt at sammenligne de der bor alene med befolkningen som helhed i forhold til spørgsmål om tilfredshed med tilværelsen.

Baggrund

Det er ikke et nyt fænomen, at ikke alle mennesker danner par og lever i en kernefamilie. Det nye er, at der i dag er bedre muligheder for at bo alene. Gruppen af mennesker der bor alene er imidlertid ikke en homogen gruppe. Den indeholder således unge, der har forladt barndomshjemmet – som senere vil danne deres egen husstand med ægtefælle/partner; gruppen indeholder også personer der er fraskilt – og som måske gifter sig igen; samt enker og enkemænd, der har mistet deres ægtefælle/partner; og endelig indeholder gruppen personer, der har levet det meste af deres liv alene og som vil fortsætte hermed. For et halvt århundrede siden ville disse forskellige

grupper af mennesker ikke i samme grad som nu have haft mulighed for at leve i deres egen husstand. Ældre enker/enkemænd ville have boet med deres voksne børn eller i et alderdomshjem, de unge ville have opholdt sig på et klubværelse eller i et værelse i en anden husstand eller bo i den husstand, hvor de var ansat som tjenestepige eller karl.

Man kan forstå og definere folk der bor alene på flere måder. Vi har afgrænset os til alene at fokusere på om folk bor alene. Det vil sige at personer som har børn, men ikke bor med disse børn vil blive opfattet som aleneboende. Ligeledes vil personer, som er gift, eller indgår i et fast parforhold, men som bor alene også blive defineret som aleneboende. Med andre ord er det antallet af personer i husstanden som i denne sammenhæng er den interessante faktor, og ikke om folk er single eller lignende.

I den første del af rapporten, vil vi gennemgå den internationale litteratur vedrørende en-personers husholdninger. Derefter fokuserer vi på statistisk data om en-personers husstande i Danmark. Først beskriver vi de historiske tendenser, og derefter præsenterer vi data vedrørende hvem der bor i en-personers husstande i Danmark i 2008 og endelig, hvordan de oplever deres livssituation.

Denne rapport fokuserer på mennesker, der lever alene. Disse personer er andre steder blevet kaldt *eneboere* (single living) (De Paulo, 2006) eller *solo-boer* (solo-living) (Chandler et al, 2004; Wasoff et al, 2005), vi vel dog i denne rapport bruge de strengere, men mindre idiomatisk formuleringer: *en-personers husstande* eller *aleneboende*. Begrebet '*singles*' er primært relateret til yngre byboer, som de er beskrevet i populære film som *Bridget Joneses dagbog* eller *Sex and the City*, og dette begreb omfatter således ikke alle de forskellige typer af mennesker, der lever alene. Desuden er det muligt at være single uden at leve i en en-personers husstand, hvis man enten bor sammen med venner eller med sine børn. På den anden side, kan man også være en del af et etableret forhold, og dermed ikke være single, men faktisk bo alene som er kendt fra begrebet LAT (*Living Apart Together* - lever adskilt sammen). Begrebet *solo-boer* har været anvendt sporadisk i litteraturen, men da dette begreb endnu ikke er almindeligt brugt, vil vi holde os til aleneboende og en-personers husstand, som omfatter alle typer af mennesker, der bor alene i en husstand.

Datagrundlag

For at sikre et ensartet og sammenligneligt datagrundlag igennem hele undersøgelsen har vi valgt at se bort fra de forholdsvis få husstande, som kun består af personer under 18 år. Således er det kun husstande med personer over 18 år som indgår i analysen (dog vil børn indgå i forbindelse med analysen af gennemsnitlig plads pr beboer i husstanden). Der indgår tre typer data i undersøgelsen

1.

Data fra Danmarks Statistik. Registerdata fra Statistikbanken muliggør en undersøgelse af udvikling i den demografiske profil af folk der bor alene i perioden 1981 til 2006.

2.

To databaser baseret på et udtræk fra Danmarks Statistik af alle individer, husstande og boliger i Danmark den 1. januar 2008: Traditionelt har forskere med interesse for aleneboende taget udgangspunkt i husstanden og brugt den enhed som referencepunkt (f.eks. Wulf, 2001). Det vil vi til dels også gøre i vores analyse af husstands- og boligkarakteristika. Der er dog problemer forbundet ved at benytte husstanden som enhed (via husstandens referenceperson) i analyser af individforankrede karakteristika (såsom ind-

komst, socio-økonomisk status osv.). Husstandens referenceperson vælges oftest på baggrund af hvem i husstanden der har den højeste uddannelse, indkomst eller lign. Ved at bruge denne referenceperson som repræsentant for alle personer i husstande skabes en systematisk skævvridning af husstande bestående af mere end én (voksen) person, idet disse husstandes profil vil tendere mod at have bedre uddannelse og højere indkomst. Da det desuden oftest er mænd, som har den højeste indkomst, vil det også resultere i, at mænd vil blive overrepræsenteret som husstandens referenceperson. Disse uheldige bivirkninger af at se på husstandens referenceperson, vil vi gerne undgå, og derfor har vi valgt at oprette to databaser: Den ene består af alle voksne (18+ år) i Danmark, hvor husstands- og boligdata er knyttet til enkeltpersoner. Denne database vil blive benyttet til analyser på det individuelle niveau (N = 4.260.306). Vi har derudover dannet en anden database bestående af alle husstande, hvor bolig og individuelt data er knyttet til husstanden baseret på husstandens referenceperson (personen i husstanden med den højeste årlige bruttoindkomst (N = 2.540.155)), som vil anvendes i analyser af husstands- og boligforhold.

Da boligsituationen varierer i forhold til forskellige livsfaser, har vi opdelt befolkningen i tre aldersgrupper: 18 til 29 år, 30 til 60 år og 61 + år, hvilket groft set svarer til tre forskellige livsstadier: ungdom, voksenliv og alderdom.

3.

Data fra den danske værdiundersøgelse: Disse data omfatter spørgsmål om, hvordan folk opfatter deres livssituation. Værdiundersøgelsen dækker en bred vifte af emner fra religion over politik til holdninger til indvandrere og beskyttelse af miljøet. De data, der præsenteres i denne rapport er en del af det seneste data sweep fra 2008, hvor 1.507 mennesker deltog i 'ansigt-til-ansigt' interview. En del af disse respondenter bor alene, således at aleneboendes svar kan sammenholdes med de øvriges besvarelser.

International forskning

I den internationale litteratur vedrørende en-personers husstande har man især haft fokus på de demografiske ændringer i samfundet som baggrund for det øgede antal aleneboende. I 1920'erne udvikles en model der forklarede, hvordan samfundene ændredes fra høj til lav fødsels- og mortalitetsrate i kølvandet på den økonomiske udvikling og industrialisering. Denne demografiske forandringsproces er sidenhen blevet kaldt *Den første demografiske bølge*. *Den anden demografiske bølge* beskriver de demografiske ændringer der skete i de fleste vestlige lande fra 1960'erne og fremefter. Ogden og Hall (2004) beskriver denne anden overgang, som har haft en kraftig indvirkning på husstandsstørrelse og -strukturer. Hovedelementet i denne forandringsproces er "declining fertility to below replacement levels, the postponement of marriage and increase in cohabitation, delayed child-bearing, a sharp rise in divorce and couple separation, and a rise in single-parent families" (Ogden og Hall 2004: p89). Baseret på data fra Frankrig konkluderer Ogden og Hall, at den anden demografiske forandring i Frankrig især har været tydelig i de sidste to årtier af det forrige århundrede.

I en anden undersøgelse, som Hall og Ogden har lavet sammen med Hill (1997), har de anvendt tidsseriedata for at sammenligne mønstre og strukturer af en-personers husstande i Storbritannien og Frankrig. De indleder med at konstatere, at stigningen i en-personers husstande er et resultat af tre forskellige typer af faktorer:

1. Kompositoriske faktorer, herunder aldersstruktur kombineret med ændret skilsmisse- og ægteskabsmønster
2. Tilbøjelighed til at leve alene som en valgt livsstil
3. Økonomiske muligheder for at leve alene

Da deres undersøgelse er baseret på statistisk demografiske data, kan den primært forklare de kompositoriske faktorerers bidrag til faldet i husstandsstørrelse.

En sammenligning af de forskellige europæiske lande viser klart, at alle lande har oplevet en vækst i en-personers husstande mellem 1970 og 1990. Den højeste andel af en-personers husholdninger findes i de nordiske lande, med Sverige i front med 39,6 pct. og Danmark med 35 pct. i 1990. De laveste andele findes i Sydeuropa med 17,3 pct. en-personers husstande i Grækenland i 1990 – men også Grækenland har haft en vækst i en-personers husstande mellem 1970 og 1990 (Hall, Ogden og Hill, 1997). Frankrig og Storbritannien er i midten af dette spektrum med henholdsvis 27,1 pct. og 26,8 pct. Ved at bruge tidsseriedata, primært fra England og Wales, er Hall, Ogden og Hill i stand til at beskrive, hvilke kompositoriske faktorer som er de vigtigste, for at forklare denne vækst. De konkluderer, at selv om enker og enkemænd udgør flertallet af en-personers husstande, er den aldersgruppe, som har haft den største vækst i perioden de midaldrende personer. Ser man på den ægteskabelige status af de personer, der bor alene, konkluderer Hall, Ogden og Hill, at personer der aldrig har været gift udgør næsten en tredjedel af en-personers husstande i løbet af en 20-årige periode, og at andelen af enker og enkemænd er faldet til lidt under 50 pct., samt at andelen af skilte eller separerede er mangedoblet og udgør 15 pct. af dem, der bor alene i England og Wales i 1990.

Den stigende andel af voksne der lever i en-personers husstande har også indflydelse på byernes sociale geografi, idet yngre aleneboende personer har tendens til at bo i byen, mens de ældre ofte findes i landdistrikter. Stigningen i andelen af yngre mennesker, der bor alene, har derfor haft en stærk indflydelse på husstandssammensætningen i storbyerne. Der var omkring

50 pct. en-personers husstande i Paris i 1990, og mere end 65 pct. af disse var under 60 år gamle (Hall, Ogden og Hill, 1997). Hall, Ogden og Hill fandt også interessante kønsforskelle i deres data. På grund af en længere gennemsnitlig levealder for kvinder er der bemærkelsesværdigt flere kvinder end mænd, der bor alene i den ældre aldersgruppe. Men der er flere mænd i de yngre aldersgrupper end der er kvinder, men også blandt yngre kvinder er der et stigende antal, der bor alene. Den sociale fordeling af en-personers husstande varierer også i forhold til køn: Blandt både aleneboende mænd og kvinder i England og Wales er der sket en ændring i retning af højere social klasse. Mens den sociale fordeling af mænd der bor alene i 1990 mere eller mindre er den samme som for mænd i almindelighed, er den sociale fordeling af kvinder, der bor alene helt forskellig fra kvinder i almindelighed, idet de kvinder, der bor alene, er mere tilbøjelige til at tilhøre højere sociale grupper end andre kvinder (Hall, Ogden og Hill, 1997).

Andre forskere har brugt dele af samme tidsseriedata fra England og Wales og har bekræftet mange af de konklusioner rapporteret ovenfor, men de har også tilføjet den interessante konklusion, at når en person bor alene, er de mere tilbøjelige til at fortsætte med at leve alene, end at flytte sammen med andre. De konkluderer: "the research provides some evidence to refute suggestions that living alone is a temporal phase in one's adult life" (Chandler et al, 2004:13).

Desuden er mange af de ovenfor præsenterede fund og konklusioner, som er baseret på europæiske data og især data fra Storbritannien, blevet bekræftet i en australsk undersøgelse. Wulff (2001) beskriver, hvordan mennesker, der bor alene foretrækker lejligheder frem for parcelhuse, og at de, hvis de har råd til det, foretrækker mere rummelige lejligheder med flere værelser. Wulff konkluderer, at dette skaber en voksende kløft mellem folk der bor alenes boligønsker og de eksisterende boliger og husstandstyper i Australien.

Udviklingen i en-personers husstande 1981-2006

Når man ser tilbage på de sidste 25 års udvikling er det klart, at der samlet set er sket en stor stigning i antallet af en-personers husstande i Danmark.

Som det ses af Tabel 1 er antallet og andelen af husstande bestående af kun en person steget de sidste 25 år - fra godt 613.000 *husstande* i 1981 til knapt 965.000 husstande i 2006 – dvs. antallet er steget med 57 pct. på 25 år. Da antallet af alle husstande i samme periode også er steget, er andelen af en-personers husstande steget fra 29,5 pct. i 1981 til 38,3 pct. af alle husstande i 2006, hvilket er en stigning på 30 pct. Som det også fremgår af tabellen er antallet af personer der bor alene i samme periode steget med tilsvarende 350.000 personer. Andelen af *personer* der bor alene er således steget fra 16,1 pct. til 22,9 pct. i samme periode, hvilket er en stigning i andelen på 42,5 pct.

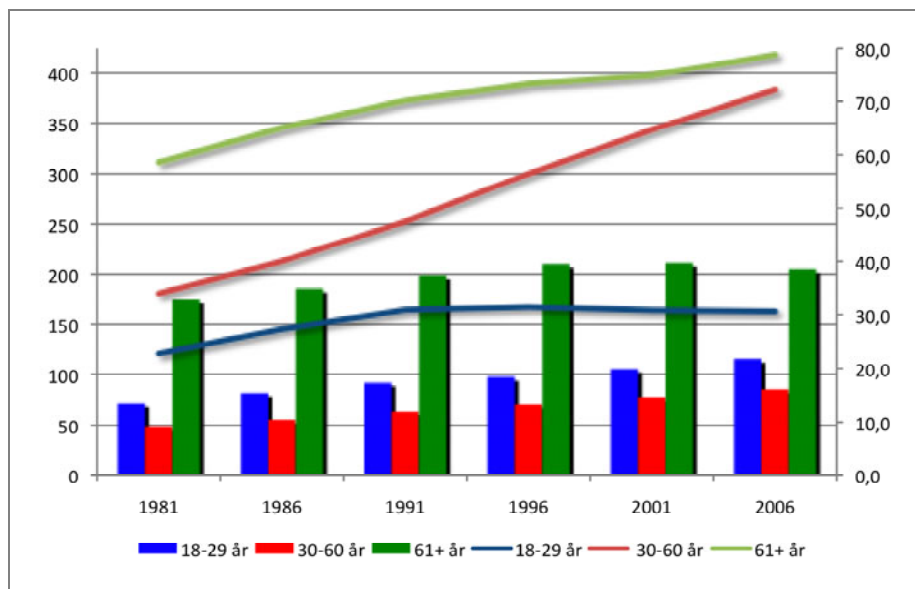
Tabel 1. Udviklingen i en-personers husstande og i mennesker der bor alene 1981-2006

	1981	1986	1991	1996	2001	2006
Antal en-personers husstande	613.288	703.353	789.353	855.986	905.070	964.331
Andel af alle husstande, pct.	29,5	32,2	34,5	36,1	37,0	38,3
Antal mennesker der bor alene	613.286	703.353	789.352	855.986	905.067	964.331
Andel personer der bor alene, pct.	16,1	17,7	19,5	20,6	21,6	22,9

kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken (fam5, fam12)

Den bagvedliggende demografiske udvikling er belyst i Figur 1. Her ses det, at stigningen i antallet af aleneboende mellem 30 og 60 år og 61+ år har været den primære årsag til den samlede stigning i antallet af aleneboende. Det ses også, at indenfor alle aldersgrupper er andelen af personer der bor alene steget i perioden 1981 og 2006. Relativt set er den største stigning sket i aldersgruppen 30 og 60 år, hvor andelen der bor alene er steget fra 9,1 pct. til 16,1 pct. – hvilket svarer til en stigning på 76 pct. Selvom antallet af unge der bor alene stagnerede i 1991, er andelen af unge der bor alene fortsat med at stige fra 13,5 pct. i 1981 til 21,8 pct. i 2006 – hvilket svarer til en stigning på 61,6 pct. Det er værd at bemærke, at stigningen i andelen af personer over 60 år der bor alene stoppede i 2001 og at andelen af ældre der bor alene faktisk er faldet mellem 2001 og 2006 – således er andelen af ældre der bor alene i 2006 på 38,6 pct., hvor den i 1981 var på 32,9 pct. Samlet set har konsekvensen af disse demografiske udviklinger været, at personer der bor alene i 2006 i langt højere grad end i 1981 er mellem 30 og 60 år og i mindre grad over 61 år. Dette indikerer væsentligt forandrede samlivsmønstre over de sidste 25 år.

Figur 1. Udviklingen i antallet af aleneboende personer (linje, venstre akse i 1.000 personer) og udviklingen i andelen der bor alene (koloner, højre akse, i pct.) i tre aldersgrupper (18-29, 30-60 and 61+ år) 1981-2006

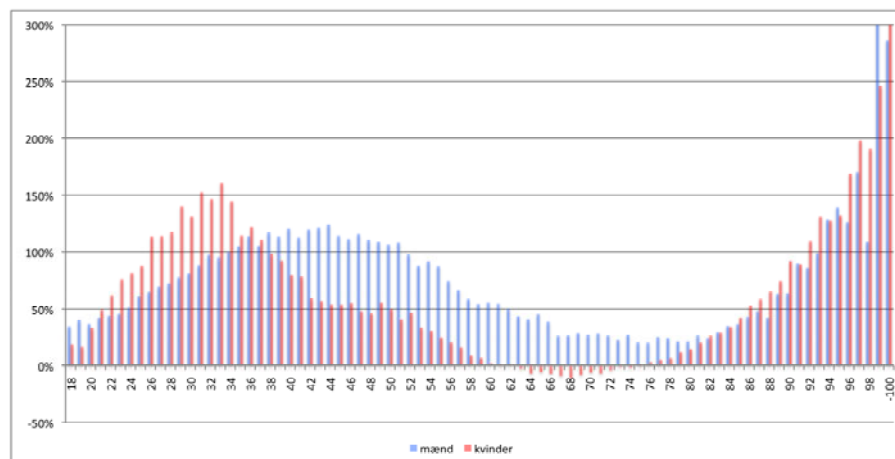
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken (fam12)

Ser man på udvikling i forhold til de aleneboendes køn, kan det konstateres, at forskellen mellem kønnene er blevet mindre mellem 1981 og 2006, fordi stigningen i aleneboende var lavere blandt kvinder end den var for mænd. Andelen af mænd der bor alene steg fra 13,1 pct. i 1981 til 21,6 pct. i 2006, mens andelen af kvinder der bor alene i den same periode steg fra 18,8 pct. til 24,1 pct.

I Figur 2 – som viser den procentvise ændring i perioden 1981-2006 i andelen der bor alene – ses, at det for begge køn gælder, at andelen af de meget ældre personer (90+ år) der bor alene er steget meget i perioden – dette skal ses i sammenhæng med at ældre i dag bliver længere i egen bolig end tidligere eller flytter i nye boligtyper som ældreboliger frem for at flytte på plejehjem. Desuden bliver plejehjem i dag oftere administrativt anskuet som en samling af husstande frem for en stor husstand. Udover en stigning i andelen af ældre der bor alene er andelen af kvinder der bor alene især steget for kvinder i midten af tyverne og tredverne, mens stigningen blandt mændene er sket i et bredere aldersspektre fra midt i tyverne til midten af halvtredserne. Det ses, at andelen af kvinder i tresserne der bor alene er faldet, dette kan hænge sammen med at mændenes middellevealder er steget i perioden.

Samlet set er aldersfordelingen af aleneboende mellem kønnene blevet mere forskellig fra hinanden siden 1981.

Figur 2. Den procentvise ændring i andelen af mænd og kvinder der bor alene i forhold til alder mellem 1981-2006.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken (fam12)

Der har været nogen debat om, hvorvidt stigningen i en-personers husstande (og i mennesker der bor alene) afspejler et fald i andelen af mennesker, der lever med en partner/ægtefælle (Christoffersen, 2007), eller om faldet i husstandsstørrelse afspejler, at personer uden partner i højere grad lever alene sammenlignet med tidligere. I en tidligere undersøgelse (SBI og Institut for Local Government Studies, 2001), blev det fundet at ca. 80 pct. af befolkningen mellem 30 og 60 år, der ikke havde en partner lever i en-personers husstande, og at denne andel har været ret stabilt mellem 1981 og 1996. Undersøgelse indikerer dermed, at nedgangen i husstandsstørrelse afspejler en nedgang i partnerskaber. Konklusioner i denne undersøgelse giver dog ingen endelige beviser hverken for eller imod denne diskussion, men skiftet i husstandens sammensætning i retning af flere mennesker der lever alene er dog i sig selv udtryk for et skift i husstandsstrukturene i Danmark.

Hvem bor alene i 2008?

Hvor vi i foregående afsnit har set på udviklingen i antallet og andelen der bor alene, ønsker vi i dette afsnit at tegne et mere detaljeret billede af de aleneboendes sociale, økonomiske og boligmæssige forhold anno 2008.

Da fokus er på folk der bor alene, vil vi overvejende anskue alle øvrige husstandstyper (enlige med børn, par uden børn, par med børn og øvrige husstandskonfigurationer) under ét. Disse andre 'ikke-aleneboende' vil således blive anvendt som referencegruppe i forhold til personer der bor alene. I tværsektorsanalysen af aleneboende vil vi derfor hovedsageligt sammenligne folk der bor alene med alle andre personer i alle andre husstandstyper.

Husstandsformer i Danmark 2008

I en opgørelse af omfanget af personer der bor alene (en-personers husstande) kan man som tidligere omtalt enten vælge at tage udgangspunkt i husstande eller personer. De to udgangspunkter giver forskellige indtryk af hyppigheden af at bo alene.

Hvis vi først tager udgangspunkt i voksne personer (18 år +) (se Tabel 2) ses det, at de fleste voksne personer i Danmark bor i parforhold uden børn (33 pct.), dernæst i parforhold med børn (29 pct.) efterfulgt af personer i en-personers husstande (enlige uden børn) (23 pct.) og personer i øvrige husstandstyper (11 pct.). Der er færrest voksne som bor alene med børn (4 pct.).

Tabel 2. Antal og andel (i pct.) af personer i forskellige husstandstyper 2008

Enlig uden børn	Enlig med børn	Par uden børn	Par med børn	Øvrige	Total
984.480	178.442	1.389.302	1.236.726	471.356	4.260.306
23,1	4,2	32,6	29,0	11,1	100

Hvis vi i stedet for at se på personer tager udgangspunkt i husstande fås et andet billede af omfanget af aleneboende (se Tabel 3).

Tabel 3. Antal og andel (i pct.) af husstande i forskellige husstandstyper 2008

Enlig uden børn	Enlig med børn	Par uden børn	Par med børn	Øvrige	Total
978883 ¹	146.382	693.759	558.040	158.446	2.535.510
38,6	5,8	27,4	22,0	6,2	100

Den hyppigste husstandsform er i dette perspektiv således en-personers husstanden (enlig uden børn), idet 38 pct. af alle husstande består af én person. Derefter følger husstande med par uden børn (27 pct.), husstande med par med børn (22 pct.) og derefter øvrige husstandstyper (6 pct.) og slutteligt husstande med enlige med børn (6 pct.).

De to opgørelsesmetoderne giver således et forskelligt indtryk af hvor udbredt det er at bo alene. Forskellen i hyppigheden af de forskellige husstandstyper er betinget af, at husstande med få personer (såsom en-personers husstande) vejer tungere, når man ser på husstande frem for personer. Når man tager udgangspunkt i personer frem for husstande vil husstandstyper med mange voksne såsom 'øvrige' derimod veje tungere.

¹ Se fodnote 6

På basis af de to perspektiver kan det samlet set konkluderes, at en-personers husstande er den mest almindelige husstandstype, men at den største andel personer bor i en husstand med en partner uden børn.

For at tydeliggøre hvornår vi taler om personer og hvornår vi taler om husstande vil vi i det følgende anvende begrebet *aleneboende* når vi ser på personer der bor alene og begrebet *en-personers husstande* når vi taler om husstande med en person.

Karakteristik af de aleneboende

Som det fremgår af Tabel 4 bor knap 1 million danskere alene. Mere end 43 pct. af dem er over 61 år gamle, knap 40 pct. er mellem 30 og 60 år og knap 17 pct. er mellem 18 og 29 år. Som det ydermere fremgår af tabellen svarer det samlet set til, at 23 pct. af hele befolkningen over 18 år bor alene. Hvis vi ser på frekvensen af aleneboende i de tre aldersgrupper ses det endvidere, at andelen af aleneboende er størst blandt de 61+ år (38 pct.) efterfulgt af de 18 til 29-årige (22 pct.). Andelen af personer der bor alene er lavest i aldersgruppen 30-60 år, hvor 16 pct. bor alene.

Hvis der tages udgangspunkt i de tre aldersgrupper ses det, at der er flest mænd blandt de aleneboende i de to første aldersgrupper 18-30 år og 30-60 år med hhv. 55 pct. og 62 pct. Derimod er der klart flest kvinder blandt de aleneboende i aldersgruppen 60+ år, hvor knap 70 pct. af alle de aleneboende er kvinder.

Tabel 4a. Antal aleneboende, andel af Alle, samt mænd og kvinder som bor alene i aldersgrupperne 18-29 år, 30-60 år og 61+ år

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle	
Husstandskategori	Alene	Andre	Alene	Andre	Alene	Andre	Alene	Andre
Personer	166.179	586.036	386.922	1.971.952	431.379	717.838	984.480	3.275.826

Tabel 4b. Fordelingen af aleneboende og andel personer der bor alene i aldersgrupperne 18-29 år, 30-60 år og 61+ år (pct.)

Aldersgruppe	18 – 29	30 – 60	61 +	Alle
Fordelingen af aleneboende	16,9	39,3	43,8	100
Andel aleneboende i aldersgruppen	22,1	16,4	37,5	23,1

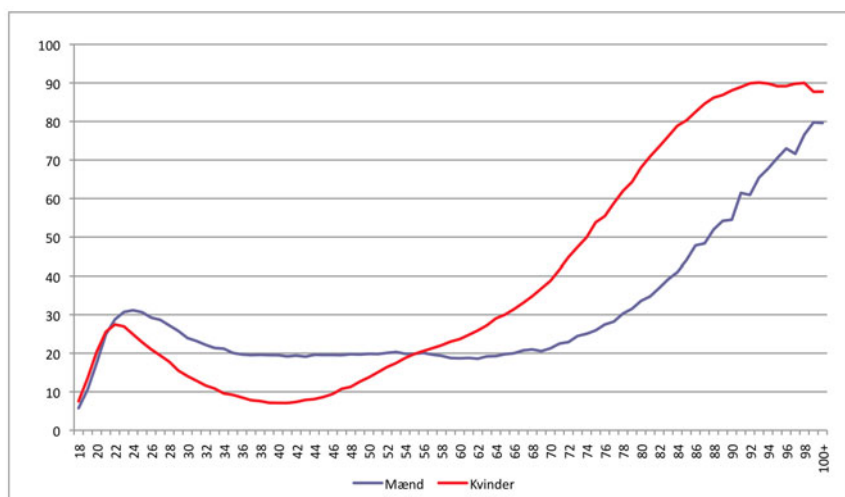
Tabel 4c. Relativ kønsfordeling af aleneboende i aldersgrupperne 18-29 år, 30-60 år og 61+ år (pct.)

Aldersgruppe	18 – 29	30 – 60	61 +	Alle
Mænd	55,1	61,5	30,1	46,7
Kvinder	44,9	38,5	69,9	53,3
Alle	100	100	100	100

Aleneboendes køn

Samlet set bor lidt flere kvinder end mænd alene (hhv. 24 pct. og 22 pct.). Hvis man ser på andelen af henholdsvis mænd og kvinder der bor alene i forhold til deres alder tegner der sig to forskellige billeder af aldersfordelingen af aleneboende (se Figur 3).

Figur 3. Andel aleneboende blandt mænd og kvinder set i forhold til alder 2008 (pct.)

Generelt er der en lille overvægt af kvinder der bor alene indtil det 21 år. Fra 21 år til 55 år er der en overvægt af mænd der bor alene. Fra 56 år og op efter er andelen af kvinder der bor alene størst. Begge køn oplever et midlertidigt toppunkt i starten af tyverne – kvinder toppe tidligst ved det 22 år (27 pct.) mens mænd toppe ved det 24 år (31 pct.). Derefter falder andelen af aleneboende kvinder, således at andelen af kun 7 pct. af 41-årige kvinder bor alene. Derefter stiger andelen relativt hurtigt igen. For mændenes vedkommende er der et langsomt fald fra 24 år til 35 år, hvorefter kurven flader ud på omkring 20 pct. aleneboende som fortsætter indtil ca. det 66 år, hvorefter det begynder at stige meget hurtigt. Disse forskellige kønsmønstre hænger formodentlig sammen med kvindernes højere gennemsnitlige levealder og den gennemsnitlige aldersforskel mellem ægtefæller (Christoffersen, 2007). At andelen af aleneboende i aldersgruppen 30-60 år ikke er mindre for mænds vedkommende skal ses i sammenhæng med, at mænd oftest vil ende uden børnene når parforhold med hjemmeboende børn opløses (Gram-Hanssen & Laurentzius, 2007). At andelen af ældre aleneboende mænd er så meget mindre end kvinders skal ses i sammenhæng med at mænd har en lavere gennemsnitsalder samt har samlevende som gennemsnitligt er yngre end dem, hvorfor mænd oftest ikke overlever deres partner (Christoffersen, 2004).

De aleneboendes familiesituation

Ved at anvende data fra Værdiundersøgelsen er det muligt, på et noget mere begrænset datagrundlag, at vurdere de aleneboendes familiesituation – om de er i et fast forhold (men uden at bo sammen) og/eller om de har børn.

Som det fremgår af Tabel 5 er det tydeligt at personer der bor alene i langt mindre grad end andre har børn. Dette er ikke overraskende, men det er hver at bemærke, at knap 80 pct. af aleneboende ældre 61+ faktisk har børn, og at knap halvdelen af aleneboende i aldersgruppen 30-60 år har børn. Det er dog stadig således at når man bor alene har man signifikant lavere sandsynlighed for at have et barn ($p < 0,05$).

At bo alene betyder ikke nødvendigvis, at man er single. Ligeså er det ikke alle, der ikke bor alene, der har en partner. Således er der en lige så stor andel af ugifte, der har partner, blandt de aleneboende som blandt dem, der ikke bor alene. Ikke overraskende er det blandt de yngre, at man finder de fleste som er i et fast forhold (uden at bo sammen) på omkring en tredjedel. Men også en blandt de 30-60 årige aleneboende er der en forholdsvis stor andel der er i et fast forhold på omkring en fjerdedel. Blandt de ældre er der kun ganske få der er i et fast forhold (uden at være gift eller bo sammen).

Tabel 5. Andel aleneboende og andre som har børn og som lever i fast parforhold for aldersgrupperne 18-29 år, 30-60 år og 61+ år (pct.) baseret på data fra værdiundersøgelsen.

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	
børn ²	0,0	15,1	45,0	90,6	80,3	93,8	76,7
Fast forhold ³	31,3	27,1	24,5	24,5	6,3	0,0	19,8

De aleneboendes civilstand

I Tabel 6 ses en opgørelse over de aleneboendes civilstand i de tre aldersgrupper baseret på registerdata. Hvis man sammenligner civilstanden mellem de forskellige aldersklasser ses det, at kun meget få aleneboende under 30 år er gifte. Også langt størstedelen af andre under 30 år er ugifte, dvs. aldrig har været gift. Blandt de aleneboende i aldersgruppen 30 til 60 år er knap 60 pct. ugifte, mens 28 pct. er skilt. Blandt andre i samme aldersgruppe er det kun forholdsvis få som er ugifte (19 pct.), mens godt 71 pct. er gifte og 9 pct er skilt. I aldersgruppen 61+ år er godt 80 pct. af de aleneboende enten enker/enkemænd eller skilt – kun knap 12 pct. er ugifte – blandt andre i samme aldersgruppe er der knap 90 pct. gifte. Dette kan indikere at maksimalt en tiendedel af de ældre har boet alene hele livet – sandsynligvis er tallet meget lavere, hvilket indikerer at det er meget sjældent (for den generation) at bo alene hele sit voksne liv. Data fra værdiundersøgelsen underbygger denne hypotese: Blandt personer i aldersgruppen 60+, der aldrig har været gift og som bor alene, har omkring 40 pct. tidligere levet sammen med en partner. For aldersgruppen 30 til 60 år er det tilsvarende andel på 62 pct.

Det bemærkes, at der blandt de aleneboende er en mindre andel der er gift (hhv. 8 pct. for de 30 til 60-årige og 5 pct. for de 61+ år). Dette skal ikke umiddelbart ses som udtryk for eksistensen af en stor minoritetsgruppe af COLA'er (COuples Living Apart) blandt de aleneboende. Årsagen er nok snarere, at denne kategori også rummer personer der er separeret, men endnu ikke skilt.

Tabel 6. Civilstandsstatus blandt aleneboende og andre for aldersgrupperne 18-29 år, 30-60 år og 61+ år (pct.)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	
enke/ enkemand/							
længst levende partner	0,0	0,0	4,4	0,8	58,9	4,3	7,5
Skilt/ophævet partnerskab	0,6	0,8	27,6	9,0	24,1	4,8	10,1
gift (+separeret) +							
reg. partnerskab	0,8	12,8	8,2	71,4	5,1	89,1	51,1
ugift	98,5	86,4	59,9	18,8	11,9	1,9	31,4
total	100	100	100	100	100	100	100

De aleneboendes socio-økonomiske situation

Personerne i analysen er blevet delt op i forhold til hvilken socialgruppe de tilhører.

Personer over 17 år er blevet opdelt i forskellige 'socialgrupper' defineret ud fra deres tilknytning til arbejdsmarkedet og deres indkomst (for de beskæftigede). Hvis personen modtager offentlig ydelse, og denne andel er på mere end 30 pct. af vedkommendes indkomst, anses personen som værende uden beskæftigelse. Følgende grupper er defineret:

² Andelen inden for hver aldersgruppe er signifikant forskellige ($p < 0,05$)

³ For personer som ikke er gift eller bor sammen med en partner. Ikke signifikant forskellige.

- 1 Modtagere af *førtidspension*
- 2 Kontanthjælp, sygedagpenge eller aktiveringsydelse udgør den dominerende offentlige ydelse, og man er ikke tilmeldt arbejdsformidlingen
- 3 Modtagere af *folkepension*, efterløn mv.
- 4 *Arbejdsløse*: modtagere af dagpenge og kontanthjælp tilmeldt arbejdsformidlingen.
- 5 *Studerende*: personer under kompetencegivende uddannelse
- 6 *Beskæftigede*: personer i arbejde (i forhold til indkomst baseret på bruttoindkomst)
 - 6.1. *Høj indkomst* (bruttoindkomst mere end 400.000 kr.)
 - 6.2. *Mellem indkomst* (bruttoindkomst mellem 250.000 og 400.000 kr.)
 - 6.3. *Lav indkomst* (bruttoindkomst mindre end 250.000 kr.)
- 7 *Restgruppe*: hjemmegående husmødre, skoleelever over 17 år mv., samt personer på orlov.

Som det ses af Tabel 7 nedenfor er der generelt flere uden beskæftigelse (og færre i beskæftigelse) blandt personer der bor alene i forhold til andre. I aldersgruppen 18 til 29 år er forskellene mellem aleneboende og andre meget beskedne – mest iøjnefaldende er der lidt flere studerende blandt de aleneboende end blandt andre.

Forskellen mellem aleneboende og andre er særligt fremtrædende blandt personer i aldersgruppen 30 til 60 år. For det første er der mere end dobbelt så mange uden beskæftigelse blandt aleneboende (hhv. 29 pct. for aleneboende og 12 pct. for andre). Denne forskel er især begrundet i en meget høj andel af personer på førtidspension blandt personer der bor alene (17 pct.). Forskellen i andelen af personer i beskæftigelse er således også markant (hhv. 64 pct. for aleneboende og 81 pct. for andre).

Ses der på aldersgruppen 61+ år bemærkes det, at den mest markante forskel mellem aleneboende og andre er, at der 1,5 gang så mange personer i beskæftigelse blandt personer der ikke bor alene sammenlignet med personer der bor alene og at knap 84 pct. af de aleneboende er pensionister mens den tilsvarende andel for andre er 71 pct. Disse forskelle hænger primært sammen med forskelle i aldersprofilen for de to grupper – de aleneboendes gennemsnitsalder er således på 75,3 år, mens andres gennemsnitsalder er 69,3 år.

Tabel 7. Husstandstype og socialgrupper for aldersgrupperne 18-29 år, 30-60 år og 61+ år (pct.)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre	
Husstandskategori							
Førtidspensionister	2,2	0,7	17,5	4,6	6,0	4,7	5,3
Kontanthjælpsmodtagere	3,1	3,5	4,3	2,2	0,3	0,3	2,1
Folkepensionister	-	-	-	-	83,9	71,1	20,5
Heltidsarbejdsløse	3,6	3,4	7,6	5,6	0,7	1,2	4,2
Uden beskæftigelse, i alt	9,0	7,6	29,3	12,4	6,9	6,2	11,6
Studerende	43,1	37,7	3,6	3,2	0,1	0,1	8,7
I beskæftigelse, i alt	41,7	42,6	64,8	81,4	8,1	20,2	55,3
Beskf. med lav indkomst	24,6	28,0	14,5	20,4	1,4	3,9	16,4
Beskf. med middel indkomst	15,3	13,2	36,4	41,9	4,3	9,9	27,2
Beskf. med høj indkomst	1,7	1,4	13,9	19,1	2,3	6,5	11,7
Andre	6,3	12,1	2,3	3,0	1,1	2,3	4,0
Total	100	100	100	100	100	100	100

De aleneboendes indkomst

Gennemsnitsindkomstforskellene mellem aleneboende og andre er primært forårsaget af den sociale sammensætning af grupperne og sekundært af

indkomstforskelle indenfor socialgrupperne. Som det fremgår af Tabel 8 så har aleneboende 18-29-årige en gennemsnitlig bruttoindkomst der er knap 20.000 kr. (eller knapt 14 pct.) højere end andres. Dette hænger primært sammen at der er færre 'Andre' blandt de aleneboende (hhv. 6,3 pct. og 12 pct.) og at aleneboende studerende har en højere indkomst end andre studerende. For de to andre aldersgrupper er de aleneboendes gennemsnitlige bruttoindkomst mindre end andres: for de 30 til 60-årige er den lige knap 40.000 kr. (12 pct.) mindre og for de 61+ år 23.000 kr. (11 pct.) mindre. For de 30-60-åriges vedkommende er forskellen helt tydeligt begrundet i at der er færre i beskæftigelse blandt de aleneboende og sekundært at de aleneboende har en lavere indkomst blandt de beskæftigede med høj indkomst (hhv. 591 og 555 tusind kr.). For de ældres vedkommende hænger indkomstforskellen sammen med den høje andel af pensionister blandt de aleneboende.

Tabel 8. Gennemsnitlig bruttoindkomst for aleneboende og andre for aldersgrupperne 18-29 år, 30-60 år og 61+ år (i tusind kr.)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre	
Førtidspensionister	159	152	154	144	153	136	147
Kontanthjælpsmodtagere	82	94	118	124	103	91	113
Folkepensionister	-	-	-	-	171	160	165
Heltidsarbejdsløse	129	128	189	190	208	215	182
Studerende	112	96	188	190	285	317	119
Beskf. med lav indkomst	159	140	199	199	193	186	182
Beskf. med middel indkomst	305	303	317	316	321	321	316
Beskf. med høj indkomst	477	485	555	591	689	703	598
Andre	60	40	168	155	201	175	109
Gennemsnit	160	141	280	319	189	212	254

Uddannelsesniveau

En del af forklaringen på forskellen i indkomst skal findes i forskelle i uddannelsesniveauet. Da de 18 til 29-årige stadig er under uddannelse er det mindre hensigtsmæssigt at se på deres uddannelsesniveau, da man placeres efter højest *fuldførte* uddannelse. Hvis vi ser på de to andre aldersgrupper, ses det at aleneboende har et lavere uddannelsesniveau end andre. For personer i aldersgruppen 60+ skal det lavere uddannelsesniveau blandt de aleneboende ses i sammenhæng med at langt hovedparten af de aleneboende er kvinder og at kvinder i denne aldersgruppe generelt har et lavere uddannelsesniveau end mænd samt, at de aleneboende er lidt ældre end andre. At aleneboende i aldersgruppen 30-60 år har et uddannelsesniveau der er lidt lavere end andres kan til dels skyldes, at aleneboende i denne aldersgruppe er mere marginaliseret, hvorfor uddannelsesniveauet bare er en blandt flere indikatorer på dette.

Tabel 9. Uddannelsesniveaue for aldersgrupperne 18-29 år, 30-60 år og 61+ år (pct.)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	
Videregående uddannelse	7,2	5,4	12,1	13,1	4,5	7,4	10,0
Mellemlang uddannelse	14,2	12,0	15,2	20,1	10,9	11,8	16,1
Andre erhvervsuddannelser	29,6	29,3	39,2	42,3	27,3	37,3	37,6
Studentereksamen	4,9	4,1	4,2	3,4	1,3	1,1	3,0
Grundskole ⁴	44,1	49,2	29,3	21,1	56,0	42,3	33,3
Total	100	100	100	100	100	100	100

Kønssforskelle i sociale parametre blandt 30 til 60-årige

Hvis man ser nærmere på gruppen af 30 til 60-årige viser det sig, at der er store kønsmæssige forskelle i de sociale parametre mellem aleneboende og andre. Som det fremgår af Tabel 10 er der således generelt flere kvinder uden beskæftigelse end blandt mændene. Og blandt de beskæftigede er der meget store indkomstforskelle kønnene imellem. Hvis vi ser på de aleneboende mænd ses det, at de har en meget højere andel uden beskæftigelse end andre mænd, idet knap 3 gange flere er uden beskæftigelse (hhv. 28 pct. og 9,7 pct.). Det skyldes især en høj andel af aleneboende mænd på førtidspension. Når man ser på mænd i beskæftigelse ses det, at aleneboende mænd har en lavere indkomst end andre.

Hvis vi ser på de aleneboende kvinder ses det, at gruppen af aleneboende kvinder er dem som har den største andel uden beskæftigelse, idet knapt en tredjedel (32 pct.) af de aleneboende kvinder er uden beskæftigelse. Dette er dog 'kun' godt dobbelt så mange som blandt de andre kvinder. Således er de negative 'konsekvenser' af at bo alene kraftigere for mænd end for kvinder. Det bemærkes, at hele 20 pct. af de aleneboende kvinder i denne aldersgruppe er førtidspensionister - knap fire gange så mange som andre kvinder, her er det altså flere end blandt mændene. Når man ser på de aleneboende kvinder som er i beskæftigelse ses det, at andelen af aleneboende kvinder der er beskæftigede med høj indkomst er større end blandt andre kvinder. Denne tendens bekræftes ved at se på indkomstfordelingen, hvor det ses, at der er en højere andel aleneboende kvinder, der har en høj og meget høj indkomst på mere end 300.000 kr. om året end andre kvinder (hhv. 33 pct. og 30 pct.). Når man ser på beskæftigede kvinder med høj indkomst og sammenligner aleneboendes og andres gennemsnitlige bruttoindkomst viser det sig, at aleneboende kvinder har en marginalt lavere indkomst end andre (0,6 pct. mindre). At en del af de aleneboende kvinder klare sig lige så godt som andre kvinder ses også af uddannelsesniveaue for disse grupper, således er der flere aleneboende kvinder der har en videregående uddannelse end andre kvinder. Hvis man igen ser på den gennemsnitlige indkomst i forhold til uddannelsesniveaue viser det sig imidlertid, at de aleneboende kvinder med videregående uddannelse i gennemsnit har en lavere bruttoindkomst end andre kvinder. Samlet bekræfter analyserne at en del af de aleneboende kvinder klare sig lige så godt uddannelsesmæssigt og beskæftigelsesmæssigt som andre kvinder, men at dette ikke resulterede i en højere gennemsnitlig bruttoindkomst.

At aleneboende på nogle parametre klare sig bedre end andre er ikke en tendens der genfindes blandt mændene. Som det fremgik af Tabel 10 synes der ikke generelt at kunne genfindes positive socioøkonomiske sammenhængen ved at bo alene, hvilket bekræftes af, at der er væsentlig færre aleneboende mænd der tjener mere end 300.000 kr. om året end andre mænd og at færre aleneboende mænd har en høj videregående uddannelse end andre mænd. På baggrund heraf synes data at understøtte hypotesen om,

⁴ Denne kategori indeholder også personer der ikke har gennemført et helt grundskole forløb.

at mens der for mænd ikke kan konstateres nogle fordele ved at bo alene, synes der blandt kvinder at være belæg for at konkludere, at der er en sammenhæng mellem at bo alene, have en høj bruttoindkomst og have et højt uddannelsesniveau. Dette indikerer, at der er nogle kulturelle og samfundsmæssige kønsrollemønstre der gør det sværere for kvinder i samlivsforhold at prioritere karriere i forhold til mænd. Det må særskilt bemærkes, at køn er en langt mere betydningsfuld faktor end om man bor alene i forhold til ens chancer for at have en høj bruttoindkomst.

Tabel 10. Socialgrupper, uddannelsesniveau, indkomstniveau for mænd og kvinder i alderen 30 til 60 år (pct.)

Køn	Mand		Kvinde	
Husstandskategori	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre
<i>Socialgruppe</i>				
Førtidspensionister	15,7	3,7	20,2	5,4
Kontanthjælpsmodtagere udenfor arbejdsmarkedet	4,9	1,8	3,3	2,6
Heltidsarbejdsløse	7,3	4,1	8,0	7,0
Uden beskæftigelse, i alt	27,9	9,7	31,5	15,0
Studerende	3,4	2,4	4,0	3,9
Beskæftigede (i alt)	66,3	85,5	62,5	77,7
Beskf. med lav indkomst	13,3	11,2	16,4	29,0
Beskf. med middel indkomst	36,5	44,1	36,3	39,9
Beskf. med høj indkomst	16,5	30,1	9,9	8,8
Andre	2,4	2,5	2,0	3,5
Total	100	100	100	100
<i>Indkomstniveau</i>				
Mindre end 100.000 kr.	4,9	4,9	3,9	7,1
100.000 – 200.000 kr.	28,3	10,2	32,2	21,4
200.000 – 300.000 kr.	25,9	23,4	30,9	40,7
300.000 – 400.000 kr.	23,8	30,6	22,7	21,8
Mere end 400.000 kr.	17,1	30,9	10,4	9,1
Total	100	100	100	100
<i>Uddannelsesniveau</i>				
Videregående uddannelse	11,9	15,4	12,5	11,0
Mellemlang uddannelse	8,3	9,9	26,2	29,6
Andre erhvervsuddannelser	46,1	50,9	28,3	34,4
Studentereksamen	4,3	3,3	4,0	3,5
Grundskole ⁵	29,5	20,6	29,0	21,7
Total	100	100	100	100

Etnicitet

I analysen af den etniske sammensætning af aleneboende er personer opdelt i fire hovedgrupper:

- *Danskere*: personer med dansk statsborgerskab og med danske forældre
- *Indvandrere fra "rige lande"*: personer, som er statsborgere i eller født i Vesteuropa, USA, Canada, Japan, Australien eller New Zealand.
- *Indvandrere fra øvrige lande*: personer som er statsborgere i eller født i Østeuropa eller 3. verdens lande
- *Efterkommere efter indvandrere fra øvrige lande*: personer som er statsborgere i eller født i Danmark med forældre som tilhører gruppe 3.

⁵ Se fodnote 2

Det fremgår af Tabel 11, at andelen af danskere er den mest dominerende gruppe blandt de aleneboende over de tre aldersgrupper sammenlignet med andre. Størst er forskellen blandt de 18 til 30-årige, hvor 94 pct. af de aleneboende er danskere, mens det for andre er 86 pct. Det indikerer, at personer som ikke er danskere (som defineret her) i mindre grad end danskere bor alene.

Tabel 11. Etnisk fordeling af personer set i forhold til husstandsstørrelse og aldersgrupper (pct.)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	
Danskere	91,6	85,7	94,2	92,6	97,0	96,4	92,8
Rige lande	3,7	4,3	3,4	3,3	2,5	2,3	3,2
Øvrige lande, første generation	3,7	7,3	2,3	3,9	0,5	1,3	3,4
Øvrige lande, efterkommere	1,0	2,8	0,2	0,2	0,0	0,0	0,5
Total	100	100	100	100	100	100	100

Dette er endnu mere tydeligt i Tabel 12, her ses hvor stor en andel inden for hver etnicitetsgruppe der bor alene og ikke bor alene inden for hver af de tre aldersgrupper. Det bemærkes, at indvandre fra rige lande har en fordeling der ikke er markant forskellig fra danskernes, mens både indvandrere fra øvrige lande og efterkommere har en fordeling som adskiller sig markant fra danskernes derved, at andelen af aleneboende er mindre. Således ses det, at godt 90 pct. af efterkommere mellem 18 og 29 år ikke bor alene, mens det for danskerne er 77 pct.

Tabel 12. Andel aleneboende og andre i forhold til etnicitet og aldersgrupper (pct.)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +	
	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre
Danskere	23,3	76,7	16,6	83,4	37,7	62,3
Rige lande	19,8	80,2	16,8	83,2	39,1	60,9
Øvrige lande, første generation	12,7	87,3	10,1	89,9	19,9	80,1
Øvrige lande, efterkommere	9,1	90,9	12,8	87,2	34,8*	65,2*
Total	22,1	77,9	16,4	83,6	37,5	62,5

* Der er kun ganske få (mindre end 100) efterkomme over 61 år.

De aleneboendes bolig – en-personers husstande

Vi vender os nu mod de aleneboendes bolig og ser på hvilke forhold der karakteriserer deres boligsituation. Da vi ser på egenskaber eller karakteristika ved boligen frem for personer, vil vi nu bruge boligen eller husstanden som udgangspunkt i analysen.

Tabel 13. Boligtype for en-personers husstande i forhold til aldersgrupper (pct.)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	
Enfamiliehus (ejer)	4,5	23,4	23,1	65,8	29,4	69,4	47,2
Ejerlejlighed	7,3	7,1	9,0	3,8	5,6	4,0	5,3
Andelsbolig	11,1	9,8	11,4	4,5	8,9	5,3	7,1
Privat udlejning mv.	50,0	36,6	27,5	11,1	26,3	8,5	19,9
Almen bolig	27,1	23,1	29,0	14,8	29,8	12,9	20,5
Total	100	100	100	100	100	100	100

Overordnet fremgår det af Tabel 13, at en-personers husstande i langt mindre grad end andre husstande er at finde i enfamiliehuse. Dette fremgår tydeligt for alle tre aldersgrupper. En-personers husstande i alderen 18-29 år er overvejende (50 pct.) at finde i privat udlejning og derefter i almene boliger (27 pct.). For andre husstande ses det, at 37 pct. er at finde i privat udlejning, 23 pct. i enfamiliehuse og 23 pct. i almene boliger. Andre husstande i aldersgruppen 18 til 29 år bor således 5 gange så ofte i enfamilieshus i forhold til en-personers husstande. For aldersgruppen 30-60 år ses det, at for en-personers husstande er den hyppigste boligtype almen bolig (29 pct.) efterfulgt af privat udlejning (27 pct.) og enfamiliehus (23 pct.). Andre husstande bor knap tre gange så ofte (65,8 pct.) i enfamiliehuse sammenlignet med en-personers husstande, mens knap 15 pct. bor i almen bolig. For en-personers husstande i aldersgruppen 61+ år ses omtrent samme billede som for aldersgruppe 30 til 60 år, idet knap 30 pct. bebor almene boliger, 29 pct. enfamiliehuse og 26 pct. privat udlejning. For andre husstande i den aldersgruppe ses det, at 69 pct. er at finde i enfamiliehuse og 12 pct. i almene boliger.

En stor del af årsagen til dette boligtypemønster skal findes i de forskellige boligstørrelser (se Tabel 14) og -priser – således er enfamiliehuse generelt større og dyrere end f.eks. andelsboliger. Det ses, at især de 30 til 60-årige en-personers husstande meget oftere bebor andelsboliger – dette skal således ses i sammenhæng med denne boligforms geografiske spredning (se afsnittet Urbaniseringsgrad) og gennemsnitlige boligstørrelse.

Tabel 14. Gennemsnitlig boligstørrelse set i forhold til boligtype (kvm)

Boligtype	Enfamiliehus (ejer)	Ejerlejlighed	Andelsbolig	Privat udlejning mv.	Almen bolig	Alle
Boligstørrelse	141,8	87,8	80,2	85,4	75,8	109,8

Som det fremgår af Tabel 15 bor en-personers husstande i boliger der er en del mindre end flerpersone-husstandes boliger. Den mindste gennemsnitlige boligstørrelse findes blandt en-personers husstande beboet af 18 til 29-årige. Denne gruppe bor i gennemsnit på 56 kvm. De andre 18-29 år bor i lidt større boliger på gennemsnitligt 92 kvm. Andre husstande i aldersgruppen 30 til 60-årige bor 60 pct. større end en-personers husstandene i samme aldersgruppe (hhv. 134 og 82 kvm.). I aldersgruppen 61+ år har andre husstande gennemsnitligt 47 pct. flere kvm end en-personers husstande (hhv. 132 og 90 kvm).

Tabel 15. Gennemsnitlig boligstørrelse og gennemsnitlig antal kvm per person (inklusive børn) i boligen (kvm)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre	
Boligstørrelse	55,7	91,9	82,2	131,4	90,1	132,0	109,8
Plads i boligen	55,9 ⁶	38,0	82,2	45,7	90,1	62,9	55,7

Da der bor færre personer i en-personers husstande end i andre husstande er det nødvendigt også at se på kvadratmeter per person i husstanden for at få et retvisende indtryk af boligforbruget. Som det fremgår af tabellen har aleneboende over 61 år de fleste kvadratmeter per person, idet de har godt 90 kvm. Aleneboende i aldersgruppen 30 til 60 år har næstmest plads, idet de har godt 82 kvm per person i boligen. Derefter følger andre husstande over 61 år (62 kvm). At denne gruppe har mere plads end f.eks. aleneboende under 30 år (56 kvm per person) skal ses i sammenhæng med at de færreste personer over 61 år har hjemmeboende børn længere. Mindst plads har de 18-29-årige der ikke bor alene, idet de har godt 38 kvm. per person.

Urbaniseringsgrad

For at få et indtryk af om en-personers husstande har et andet bosættelsesmønster end andre har vi konstrueret en urbanitetsvariable på basis af bystørrelse og tæthed af boliger og alder af byggeriet i området.

Som det ses af Tabel 16 er en-personers boliger hyppigere beliggende i især tætby og i langt mindre grad beliggende i mindre by, landsby og på landet end andre husstandstyper. For aldersgruppen 18-29 år er andelen af en-personers husstande i tætby og forstad højere end for andre husstande, men forskellen mellem de to aldersgrupper er ikke stor. Der er især færre en-personers husstande i alderen 18-29 år end andre husstande på landet.

For aldersgrupperne 30-60 år er en-personers husstande mere end dobbelt så ofte beliggende i tætby end tilfældet er for andre (hhv. 23 pct. og 11 pct.). Der er også meget færre en-personers husstande på landet end for andre husstande (hhv. 16 pct. og 25 pct.). For aldersgruppen over 61 år er andelen af en-personers husstande i tætby også dobbelt så stor som blandt en-personers husstande sammenlignet med andre husstande (hhv. 14 pct. og 7 pct.). Derudover er der igen en del færre en-personers husstande på landet (hhv. 20 pct. og 27 pct.). Samlet set det, at der i alle tre aldersgrupper er flere en-personers husstande i tætby og færre på landet i forhold til andre husstande

Tabel 16. Urbaniseringsgrad for en-personers husstande og andre (pct.) 2008

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre	Aleneboende	Andre	
Tætby	31,3	26,2	23,0	10,7	14,0	7,0	15,0
Forstad	27,4	23,3	21,7	18,6	21,2	17,6	20,2
Mellemstor by	22,6	19,5	21,1	19,8	21,6	20,9	20,6
Mindre by	9,3	12,2	14,2	19,6	19,2	21,7	17,9
Landsby	1,4	3,6	3,6	5,8	4,2	5,9	4,8
Land	8,0	15,2	16,4	25,4	19,7	26,8	21,5
Total	100	100	100	100	100	100	100

⁶ Den lille forskel mellem i tabellen mht. gennemsnitlig boligstørrelse for aleneboende skyldes, at der er en mindre andel personer/husstande i det husstandsforankrede datasæt, fordi metoden med at identificere husstande på baggrund af vedkommende i husstanden som har den højeste bruttoindkomst har medført at hvor indkomstdata mangler for alle i husstanden er husstanden ekskluderet fra husstandsdatasættet.

Boligstandard

Hvis man ser på forskelle i boligstandard mellem husstandstyper ses det i Tabel 17, at en-personers husstandes boliger generelt er mere mangelfyldte end andre husstandes boliger. Dette gør sig i sær gældende for en-personers husstande der bebos af 18-29-årige. I de andre aldersgrupper er forskellene små.

Tabel 17. Boligstandard, andel boliger med og uden mangler for en-personers husstande og andre (pct.) 2008

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	
Ingen mangler	79,4	89,0	87,0	90,9	89,9	91,4	89,3
Boligeruden køkken, bad, wc, eller/og med utidssvarende varmeinstallation	20,6	11,0	13,0	9,1	10,1	8,6	10,7
Total	100	100	100	100	100	100	100

Beboerstabilitet

De aleneboende bor på samme adresse i kortere tid end personer i andre husstande. Aleneboende under 29 år har den korteste gennemsnitlige botid på 2 år, andre i samme aldersgruppe bor i snit lidt mere end dobbelt så længe på samme adresse (5 år). I aldersgruppen 30 til 60 år er forskellene mellem aleneboende og andre mindre, idet de aleneboende i denne aldersgruppen har en gennemsnitlig botid på samme adresse der er 19 pct. lavere end andres. Andre i aldersklassen 60+ år er den gruppe, der har den længste gennemsnitlige botid på samme adresse med 27 år – hvilket er 22 pct. mere end for aleneboende.

Tabel 18. Gennemsnitlig botid for en-personers husstande og andre (år)

Aldersgruppe	18 – 29		30 – 60		61 +		Alle
Husstandskategori	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	Alene-boende	Andre	
Gennemsnitlig botid	2,2	4,9	8,8	10,9	21,7	26,5	13,3

De aleneboendes livssituation og trivsel

I den foregående del af denne rapport har vi fokuseret på at beskrive objektive forhold, der kendetegner de aleneboende. I denne sidste del af rapporten fokuserer vi i stedet på dels de mere subjektive aspekter af aleneboendes livssituation sådan som den vurderes af de aleneboende selv og dels de aleneboendes opfattelse af andre mennesker. De tidligere analyser i denne rapport har fokuseret på at beskrive de aleneboende ud fra forskellige objektive faktorer for dermed at få en forståelse af, hvorledes de aleneboende adskiller sig fra andre, der ikke bor alene, i forhold til deres boligsituation og deres socio-økonomiske situation. Her har der vist sig en række interessante og markante forskelle. Ved at fokusere på de aleneboendes vurdering af egen livssituation samt opfattelse af andre mennesker kan vi i denne del af rapporten få indblik i, om det at bo alene også hænger sammen med mere subjektive forhold. Dette vil være med til at tegne et mere helstøbt billede af, hvad der kendetegner de aleneboende. Således vil dette afsnit give et indblik i om de aleneboende – udover at være dårligere stillet socialt set – også vurderer sig selv som havende en dårligere livssituation end andre. Denne viden vil kunne bidrage til vurderingen af tendensen til at flere og flere bor alene.

Det komparative perspektiv i forhold til dem, der ikke bor alene, fastholdes, ligesom der fortsat skelnes mellem de tre aldersgrupper 18-29 år, 30-60 år og 61+ år. Det har tidligere vist sig, at der er stor forskel på, hvad det betyder at bo alene for de tre aldersgrupper; derfor er det interessant om disse aldersforskelle går igen for de mere subjektive forhold belyst i denne del af analysen. Data til analyserne kommer fra den danske værdiundersøgelse 2008⁷. Analysen vil være baseret på krydstabeller mellem, hvorvidt respondenter bor alene eller ej og respondentens svar på en række spørgsmål, der alle kan siges at relatere sig til, hvordan man opfatter sin egen livssituation samt andre mennesker. Sammenhænge er testet med chi²-test⁸.

Analysen er baseret på syv spørgsmål fra værdiundersøgelsen, der samlet set danner et nuanceret billede af, hvorledes de aleneboende opfatter deres livssituation samt hvordan de opfatter andre mennesker. Det drejer sig om følgende spørgsmål:

Spørgsmål	Svarkategorier
Alt taget i betragtning – Hvor lykkelig eller ulykkelig synes De så selv, De er?	Meget lykkelig Ret lykkelig Ikke særlig lykkelig / Slet ikke lykkelig (kodet sammen)
Mener De, at Deres nuværende helbred alt i alt er:	Meget godt / Godt (kodet sammen) Nogenlunde Dårligt / Meget dårligt (kodet sammen)
Nogle mener, at de har det fulde herredømme over den måde deres tilværelse udvikler sig på, mens andre føler, at deres egne handlinger ingen indflydelse har på, hvordan det går dem. Hvor på skalaen vil De placere Dem selv, når 1 betyder overhovedet ingen indflydelse og 10 betyder overordentlig megen indflydelse?	Skala fra 1 'overhovedet ingen indflydelse' til 10 'overordentlig megen indflydelse'; variabelen er omkodet til en binær variabel, hvor dem, der har svaret 8, 9 og 10 er kodet 'Megen indflydelse'.
Alt taget i betragtning - hvor tilfreds eller utilfreds er De for tiden med livet? 1 betyder meget utilfreds og 10 betyder meget tilfreds.	Skala fra 1 'meget utilfreds' til 10 'meget tilfreds'; variabelen er omkodet til en binær variabel, hvor dem, der har svaret 8, 9 og 10 er kodet 'Meget tilfredse'.
Alt i alt - mener De, at folk er til at stole på eller mener De, at man ikke kan være for forsigtig, når man har med mennesker at gøre?	De fleste er til at stole på Man kan ikke være for forsigtig
Tror De, at folk i almindelighed ville prøve at udnytte Dem, hvis de fik lejlighed til det, eller ville de behandle Dem ordentligt?	Skala fra 1 'De fleste ville prøve at udnytte mig' til 10 'De fleste ville behandle mig ordentligt'; variabelen er omkodet til en binær variabel, hvor dem, der har svaret 8, 9 og 10 er kodet 'De fleste vil behandle én ordentligt'.
Mener De, at folk for det meste prøver at være at være hjælpsomme, eller at de tænker mest på sig selv?	Skala fra 1 'Folk tænker mest på sig selv' til 10 'Folk er for det meste hjælpsomme'; variabelen er omkodet til en binær variabel, hvor dem, der har svaret 8, 9 og 10 er kodet 'Folk er for det meste hjælpsomme'.

⁷ Præsenteret tidligere under afsnittet 'Datagrundlag'.

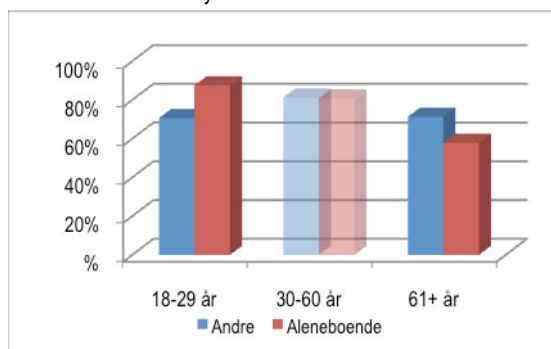
⁸ I denne rapport anses en sammenhæng for at være signifikant, hvis den er under 0,05.

Mens de første fire spørgsmål handler direkte om respondenternes vurdering af deres egen livssituation, handler de sidste tre spørgsmål i højere grad om deres tillid til og opfattelse af andre mennesker.

Aleneboendes opfattelse af andre mennesker

Analyserne viser først og fremmest, at der ikke er signifikant forskel på, dem der bor alene og andre, med hensyn til, dels hvorvidt man mener, at folk for det meste er hjælpsomme eller ej, og dels om man mener, at folk i almindelighed vil prøve at udnytte én, eller om de vil behandle én ordentligt. Der er for begge variable markante forskelle mellem aldersgrupperne, men inden for de enkelte aldersgrupper er der ikke signifikant forskel mellem aleneboende og andre⁹. Det er derimod for to af aldersgrupperne, når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt man mener, at de fleste er til at stole på eller ej (jf. Figur 4). For både aleneboende og andre er der for den midterste aldersgruppe ca. 80 pct., der mener, at de fleste er til at stole på, og her er forskellen således ikke signifikant. Derimod er der signifikante forskelle på aleneboende og andre for de to andre aldersgrupper – og interessant nok går forskellen i hver sin retning. For den yngste aldersgruppe er der markant færre af dem, der ikke bor alene, der mener, at de fleste er til at stole på; forskellen er på ca. 17 procentpoint. For den ældste aldersgruppe er det derimod de aleneboende, der er mindst tillidsfulde, med en forskel på de to grupper på 13 procentpoint. En mulig forklaring på denne forskel i betydningen af at være aleneboende imellem den yngste og den ældste aldersgruppe kan være at yngre aleneboende er mere socialt udadventede/opsøgende, og at disse sociale interaktioner/erfaringer bekræfter, at folk generelt er til at stole på.

Figur 4: Andel, der mener, at de fleste er til at stole på, fordelt på alder og husstandstype. Ikke signifikant er markeret med lysere farve.

Samlet set må man således sige, at der ikke tegner sig en entydig forskel på aleneboende og andre i forhold til deres opfattelse af andre mennesker.

Aleneboendes opfattelse af deres egen livssituation

Når det drejer sig om de aleneboendes opfattelse af deres egen livssituation, tegner der sig et langt mere entydigt billede på tværs af aldersgrupperne: på trods af forskelle mellem aldersgrupperne, gælder det indenfor de enkelte aldersgrupper, at de aleneboende generelt vurderer deres livssituation som dårligere end andre.

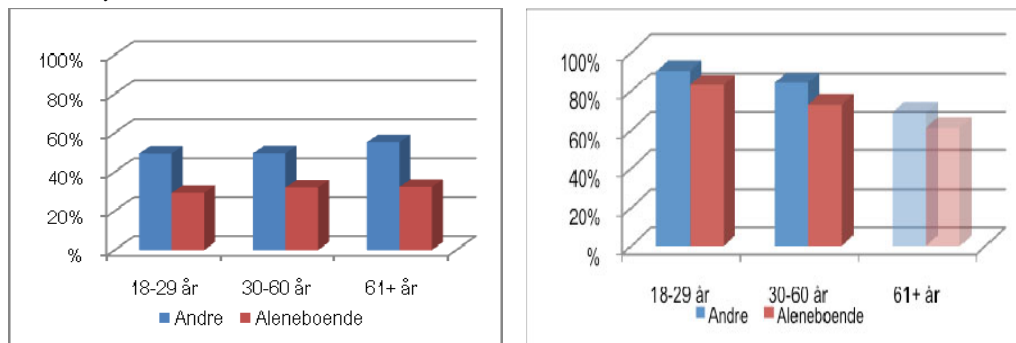
Adspurgte om, hvor lykkelig eller ulykkelig man er alt taget i betragtning, svarer ca. halvdelen af dem, der ikke bor alene, at de er meget lykkelige – uanset aldersgruppe (jf. Figur 5). Det samme gør kun lidt under en tredjedel af de aleneboende – altså en forskel på ca. 20 procentpoint i alle aldersgrupper. Dette må siges at være en meget markant og entydig forskel. Forskellen er størst for den ældste aldersgruppe.

Når det drejer sig om ens nuværende helbred, vurderer aleneboende generelt deres helbred som dårligere end andre, gør, idet at der for alle alders-

⁹ Tal ikke vist her.

grupper er en mindre andel af de aleneboende end andre, der mener, at deres helbred er godt eller meget godt (jf. Figur 5). Denne forskel er signifikant for de to yngste aldersgrupper, hvor der er hhv. ca. 8 og 11 procentpoints forskel for de 18-29-årige og de 30-60-årige. At man vurderer ens helbred dårligere, jo ældre man er, er ikke overraskende.

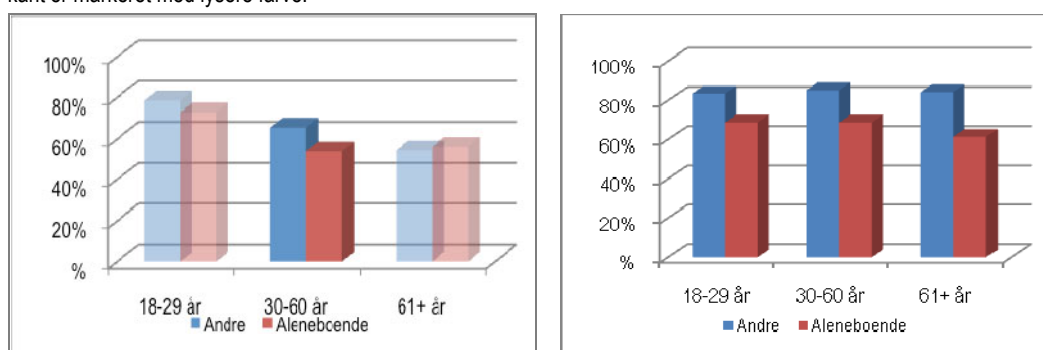
Figur 5: Andel, der er meget lykkelige fordelt på alder og husstandstype samt andel, der mener, at deres nuværende helbred er meget godt eller godt, fordelt på alder og husstandstype. Ikke signifikant er markeret med lysere farve.

I forhold til, hvorvidt man mener, at man har megen indflydelse på sin tilværelse, viser der sig umiddelbart et mere broget billede af betydning af at være aleneboende, idet det ser ud til, at der er en større andel af aleneboende i den ældste aldersgruppe, der føler, at de har megen indflydelse på deres egen tilværelse end andre (jf. Figur 6). Forskellen er dog ikke signifikant. Det samme gælder for forskellen i den yngste aldersgruppe. Dermed bliver forskellen i den midterste aldersgruppe den eneste, der er signifikant. For denne aldersgruppe er der 12 procentpoint flere af dem, der ikke bor alene, end af de aleneboende, der føler, at de har megen indflydelse på deres tilværelse. Mens der således for de yngste og ældste ikke er forskel på de aleneboende og andres vurdering af, hvorvidt de har megen indflydelse på deres egen tilværelse, går tendensen for de øvrige variable om de aleneboendes livssituation igen i den midterste aldersgruppe: de aleneboende opfatter deres egen livssituation som værende dårligere end andre.

Billedet af de aleneboendes selv vurderede livssituation som værende dårligere end andres går også igen, når det drejer sig om, hvorvidt man alt taget i betragtning er tilfreds med livet (jf. Figur 6). Her er forskellen signifikant for alle aldersgrupper: andelen af de aleneboende, der er meget tilfreds med livet, er mindre end for andre. Forskellen er særligt markant for den ældste aldersgruppe, hvor der er 37 pct. flere af dem, der ikke bor alene, der er meget tilfredse med livet, end af dem, der bor alene.

Figur 6: Andel, der mener, at de har megen indflydelse på deres tilværelse, fordelt på alder og husstandstype, samt andel, der er meget tilfredse med livet, fordelt på alder og husstandstype. Ikke signifikant er markeret med lysere farve.

Der må således samlet set siges at tegne sig et entydigt billede af, at de aleneboende vurderer deres egen livssituation som markant dårligere sammenlignet med andre.

Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at vi ikke kan teste kausaliteten i denne sammenhæng; vi kan ikke afgøre, hvorvidt det at bo alene medfører, at man opfatter sin livssituation som dårligere, end hvis man ikke bor alene, eller om sammenhængen skyldes, at dem, der opfatter deres livssituation som (relativt set) dårlig, i højere grad kommer til at bo alene. Det kan i denne sammenhæng bemærkes, at Gundelach og Kreiner i forbindelse med værdiundersøgelsen i 1999 analyserede sammenhæng mellem lykke og civilstand (Gundelach & Kreiner 2004:375). Analyserne viste indledningsvist, at dem der var gift, var mere lykkelige, end dem, der ikke var. En analyse af kausaliteten – mulig fordi data inkluderer et panelstudie – viste, at sammenhængen ikke skyldes, at man bliver mere lykkelig af at blive gift, men derimod at det er de lykkelige, der bliver gift. Det er ikke inden for denne rapports rækkevidde at lave en tilsvarende analyse, og kausaliteten imellem det at bo alene og opfattelsen af ens egen livssituation må således stå uvis hen. Det er dog under alle omstændigheder interessant og tankevækkende, at de aleneboende på flere måder vurderer deres egen livssituation som værende dårligere end dem, der ikke bor alene, gør.

Dette afsnit har vist, at de aleneboendes dårligere sociale situation også afspejles i deres subjektive vurdering af deres livssituation. Man kunne have en formodning om, at den subjektive vurdering alene skyldes deres dårligere sociale situation, således at det ikke er det at bo alene, der påvirker vurderingen af ens livssituation, men at det derimod er de dårligere sociale kår, som de aleneboende generelt er kendetegnet ved. Således viser logiske regressionsviser også, at for variablene omhandlende henholdsvis 'indflydelse på tilværelsen', og 'om de fleste er til at stole på', har det, at man er aleneboende, ingen forklaringskraft, når man i modellen medtager andre baggrundsvariable¹⁰. Dette indikerer, at selvom der er forskelle på aleneboende og andre i forhold til, hvordan de vurderer deres livssituation på disse variable, så skyldes forskellene ikke, om man er aleneboende eller ej, men derimod de baggrunds-faktorer, der kendetegner de aleneboende i forhold til andre.

Derimod viser analyserne af variablene vedrørende 'nuværende helbred', 'lykke' og 'tilfredshed med livet', at det at bo alene har en signifikant indflydelse i sig selv. Med andre ord: hvis man bor alene er der større sandsynlighed for at svare henholdsvis, at man *ikke* er meget lykkelig, at man *ikke* har et godt eller meget godt helbred, og endelig at man ikke er meget tilfreds med livet. Det ser således ud til, at det at bo alene i sig selv har en negativ effekt på den enkeltes vurdering af egen livssituation på disse centrale områder.¹¹

¹⁰ I startmodellerne er der i alle tilfælde inkluderet følgende variable: køn, civilstand, alder, om man bor alene, om man har børn, uddannelse og beskæftigelse.

¹¹ Se endvidere bilag 1.

Sammenfatning og konklusion

Andelen af husstande bestående af kun en person er steget de sidste 25 år - fra godt 613.000 husstande i 1981 til knapt 965.000 husstande i 2006 og andelen af personer der bor alene er steget fra 16,1 pct. til 22,9 pct. i samme periode. Stigningen i antallet af aleneboende mellem 30 og 60 år og 61+ år har været den primære årsag til den samlede stigning i antallet af aleneboende. Relativt set er den største stigning sket i aldersgruppen 30 til 60 år, hvor andelen der bor alene er steget fra 9,1 pct. til 16,1 pct. Konsekvensen af denne demografiske udvikling er, at personer der bor alene i 2006 i langt højere grad end i 1981 er mellem 30 og 60, hvilket indikerer forandrede samlivsmønstre over de sidste 25 år. I 2008 er en-personers husstande den mest typiske husstandsform, idet knap 40 pct. af alle husstande i Danmark består af én person – det er dog kun 23 pct. af alle danskere der bor alene. Flere kvinder end mænd bor alene, hvilket også hænger sammen med, at flest ældre bor alene.

At bo alene har forskellig betydning og konsekvenser afhængigt af, hvilken aldersgruppe man tilhører. I denne undersøgelse har vi derfor opdelt den voksne befolkning i tre aldersgrupper 18-29 år, 30-60 år og 61+ år, og profilen af mennesker der bor alene varierer kraftigt afhængigt af, hvilken af de tre aldersgrupper, man tilhører:

For aldersgruppen 18-29 år tegner der sig et billede af en gruppe mennesker, som i høj grad svarer til det, man kunne forvente: Lidt over halvdelen er mænd, næsten alle er ugifte og meget få aleneboende har børn. Socio-økonomisk set ser de aleneboende umiddelbart ud til at klare sig lige så godt som personer der ikke bor alene, de har endog en højere gennemsnitlig bruttoindkomst og et højere uddannelsesniveau. I forhold til andre ikke-aleneboende i denne aldersgruppe bor de aleneboende i langt større grad til leje og i relativt små boliger beliggende i byen eller i forstaden. Disse forhold forklarer til dels, at mere end en femtedel af de unge aleneboende bor i boliger med lav boligstandard. De aleneboende i denne aldersklasse adskiller sig således socialt set ikke markant fra andre i deres aldersklasse, der ikke bor alene. De aleneboende er dog mindre lykkelige og tilfredse med livet i forhold til andre i deres aldersgruppe og vurderer deres helbred som dårligere i forhold til andre.

Gruppen 61+ år der bor alene er domineret af kvinder (knap 70 pct.). Over halvdelen af gruppen af aleneboende i denne aldersgruppe er enker/enkemænd, mens kun godt 10 pct. aldrig har været gift. Forholdsvis få aleneboende er i et fast forhold, mens omkring firefemtedele har børn. Personer i denne aldersgruppe, der bor alene, er altså typisk personer, som er blevet alene efter et samliv. Langt de fleste aleneboende i denne aldersgruppe er alderspensionister og kun ganske få er stadig i beskæftigelse sammenlignet med andre i aldersgruppen, hvilket hænger sammen med, at de aleneboende i denne aldersgruppe er ældre end de, der bor sammen med andre i 60+ gruppen. Derfor er de aleneboendes indkomst også mindre end andres. Blandt andet på grund af den kønsmæssige sammensætning af gruppen af aleneboende, der er flere kvinder end mænd, er de uddannelsesmæssigt ringere stillet end andre i samme aldersgruppe. Sammenlignet med andre i deres aldersklasse bor forholdsvis mange til leje. Samlet set er denne aldersgruppe dog dem, som har mest plads i boligen per person (90 kvm). De aleneboendes bosætningsmønster er ikke væsentligt anderledes sammenlignet med andres med undtagelse af, at flere bor i byen og færre bor på landet. Desuden gælder, at de aleneboende udtrykker, at de er mindre lykkelige og tilfredse med tilværelse end andre i samme aldersgruppe.

Gruppen af aleneboende 30-60-årige er en åbenlyst mere polariseret gruppe, end såvel de yngre som de ældre. Godt 60 pct. af de aleneboende i denne aldersgruppe er mænd. 60 pct. af de aleneboende har aldrig været gift, hvilket er tre gange flere end blandt andre. Knap 30 pct. er skilt, hvilket er næsten fire gange så mange som blandt andre. Omkring halvdelen har børn, hvilket er væsentligt færre end blandt andre (hvor omkring 90 pct. har børn). Omkring en fjerdedel er i et fast forhold; det samme gælder for dem, der ikke bor alene, når man fokuserer på de ugifte.

De aleneboende i denne aldersgruppe er gennemsnitligt en socialt udsat gruppe. Der er således en meget stor andel (knap 30 pct.) uden beskæftigelse. Der er især en meget høj andel førtidspensionister på knap 18 pct., hvilket er fire gange så mange som blandt andre. Uddannelsesniveaueet er også væsentligt lavere blandt aleneboende. Derfor er gennemsnitsindkomsten også lavere blandt aleneboende sammenlignet med andre i denne aldersgruppe.

Der er dog stor spredning i gruppen af aleneboende mellem 30 og 60 år. Der er en minoritet, der tilsyneladende klarer sig bedre end gennemsnittet. Denne gruppe er særlig tydelig blandt kvinder. Således er der større chance for at have en høj indkomst, hvis man er aleneboende end ikke aleneboende kvinde i denne aldersgruppe. Dette bekræfter forventningen om, at gruppen af aleneboende er polariseret, og at denne polarisering særligt gælder blandt kvinderne. For mændenes vedkommende findes denne polarisering ikke, analyserne viser næsten entydigt, at de aleneboende mænd er dårligere stillet, end mænd der ikke bor alene.

Generelt bor de aleneboende mellem 30 og 60 år i væsentlig mindre grad i selvejede enfamilieshus end andre i deres aldersgruppe, men de har næsten dobbelt så meget plads i boligen per person sammenlignet med andre. Næsten halvdelen af de aleneboende bor i byen eller i forstæder til byen, hvilket er væsentligt flere sammenlignet med andre. Boligstandarden er en smule ringere sammenlignet med andre husstande. De aleneboende er samlet set mindre lykkelige, mindre tilfredse med tilværelse og vurderer deres helbred som dårligere end andre. Samlet set er aleneboende personer i denne aldersgruppe dårligt stillet. At bo sammen er i denne aldersgruppe det mest almindelige, og for dem der bor alene, er det for langt de fleste en indikator på, at der er sociale og/eller økonomiske problemer. For et mindretal af de aleneboende kvinder synes fravær af samboende imidlertid at hænge sammen med en succesfuld karriere.

På flere måder kan det ses som en positiv udvikling, at folk der ikke ønsker (eller har mulighed for) at leve sammen med andre har økonomiske muligheder for at danne deres egen husstand, og endvidere, at det er blevet kulturelt og socialt accepteret at gøre det. Der er dog også problemer forbundet med denne udvikling. For det at bo alene er ikke kun en manifestation af individets ønsker og drømme om selvrealisation, det er også et resultat af nogle sociale processer, som isolerer dårligt stillede og svage mennesker, hvilket kan mindske civilsamfundets mulighed for og evne til at støtte og hjælpe dem. Hertil kommer, at vi fra andre undersøgelser ved, at der er større energi- og ressourceforbrug knyttet til at mennesker bor alene, hvilket dermed også peger mod, at udviklingen mod stadig flere enpersons husstande ikke bare er en positiv udvikling.

Referencer

Chandler, J., Williams, M., Maconachie, M., Collett, T. & Dodgeon, B. (2004). *Living Alone: Its Place in Household Formation and Change*. Sociological Research Online 9(3).

Christoffersen, M. N. (2004). *Familiens udvikling I de 20. århundrede*. Socialforskningsinstituttet 04:07, København.

De Paulo, B. (2006) *Singled Out: How Singles Are Stereotyped, Stigmatized, And Ignored, And Still Live Happily Ever After*, St. Martin's Press: New York.

Det danske boligmarked - udvikling i boligforsyning og boligønsker (2001). Statens Byggeforskningsinstitut og Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut. Hørsholm: Byforum.

Gram-Hanssen, K. & Laurentius, A. (2007). *Flytninger ved opløsning af parforhold* (SBI 2007:1). Hørsholm. Statens Byggeforskningsinstitut.

Gundelach, P. & Kreiner, S. (2004). *Happiness and Life Satisfaction in Advanced European Countries*. Cross-Cultural Research, Vol. 38, No. 4, 359-386.

Hall, R., Ogden, P. E. & Hill, C. (1997). *The Pattern and Structure of One-person Households in England and Wales and France*. International Journal of Population Geography Vol. 3,161-181.

Jacobsen, K. F. (2004). *Befolkningens uddannelsesniveau*. Danmarks Statistik, København.

Ogden, P. E. & Hall, R. (2004). *The second demographic transition, new household forms and the urban population of France during the 1990s*. Transactions of the Institute of British Geographers, New Series 29, 88-105.

Wasoff, F., Jamieson, L. & Smith, A. (2005). *Solo Living, Individual and Family Boundaries: findings from secondary analysis*, in McKie, L. and Cunningham-Burley, S. (eds) *Families in Society: Boundaries and Relationships*, Bristol: The Policy Press.

Wulff, M. (2001): *Growth and change in one person households: Implications for the housing market*, Urban Policy and Research,19:4, 467-489.

Bilag 1: Regressionsmodel

Logistisk regression for sandsynligheden for, at man ikke er meget lykkelig, at man ikke er meget tilfreds med tilværelsen, og at ens nuværende helbred ikke er meget godt/godt.

	Lykke	Tilfredshed med tilværelsen	Nuværende helbred
Konstant	-0,105	-1,985*	-2,484*
Aleneboende	0,811*	1,024*	0,489*
Ja, lønmodtager 30 timer om ugen eller mere	*	*	*
Ja, lønmodtager mindre end 30 timer om ugen	0,601*	0,740*	1,179*
Ja, selvstændig	-0,217	0,411	0,477
Nej, efterløkker el førtidspensionist el pensionist	,027	0,470*	2,439*
Nej, hjemmegående	0,525	0,734	0,378
Nej, studerende	0,107	-0,444	0,237
Nej, arbejdsløs	0,814**	1,533*	1,340*
Nej, andet	0,717	1,780*	2,715*
Grundskole			*
Erhvervsfaglig			0,147
Kort videregående			-0,307
Mellem videregående			-0,670*
Lang videregående			-0,988*
18-29 år			*
30-60 år			0,591*
61+ år			-0,453

* Signifikant med $p < 0,05$ **Signifikant med $p < 0,1$

Referencekategorien for regressionsanalyserne er for den afhængige variabel hhv., at man er meget lykkelig, at man er meget tilfreds med tilværelsen, og at ens nuværende helbred er meget godt/godt. Således indikerer B-parametrene for variablen om, hvorvidt at man er aleneboende eller ej, at hvis man bor alene, er der en større sandsynlighed for hhv., at man ikke er meget lykkelig, at man ikke er meget tilfreds med tilværelsen, og at ens nuværende helbred ikke er meget godt/godt.

Bilag 2: Beskrivelse af registerdata

Data fra SBI's forskermaskine hos Danmarks Statistik.

Analysen er foretaget på basis af et udtræk fra Danmarks Statistik over alle personer, husstande og boliger i Danmark pr. 1.1 2008. Databaserne er skabt ved at sammenknytte person-, husstands- og boligdata fra kvarterløft-evalueringen. Der er skabt to databaser: 1. en personforankret database, hvor husstands- og boligdata er koblet til personer. 2. en husstandsforankret database, hvor bolig- og persondata er tilknyttet husstanden (persondata der er tilknyttet husstanden er fra husstandens hovedperson (ud fra personen på husstanden der har den højeste bruttoindkomst).

Den personforankrede database indeholder således information om hver person i husstanden samt om hvilken husstandstype og boligtype person bor i. Af forskellige praktiske årsager har det ikke været muligt at inddrage personer, som er under 18 år gamle i analysen, hvorfor det kun er alle voksne personer 18+ som vil indgå i analysen. (Der findes en mindre andel af husstande, hvor det er ikke korrekt at unge under 18 defineres som børn (fx Hvis de bor med et barn og en voksen som ikke er et familiemedlem.)¹² Disse personer vil i analysen blive opfattet som børn og vil derfor udgå fra analysen. Derfor vil analysen kun se på personer 18+.

Husstandstyper

- 1 Enlige uden børn – Husstande med kun en person i husstanden.
- 2 Par uden børn – husstande med to voksne personer af hvert sit køn, hvor aldersforskel er under 15 år uden hjemmeboende børn)
- 3 Enlige med børn – Husstande med en voksen person og en eller flere hjemmeboende børn
- 4 Par med børn – Husstande med to voksne personer af hvert sit køn, hvor aldersforskellen er under 15 år med hjemmeboende børn.
- 5 Øvrige husstandstyper – alle øvrige husstandstyper

Urbaniseringsgrad

Variablen urbaniseringsgrad er baseret på bystørrelse (bystkode) og bydelstype (bykrit). Bykrit er en binær variable og udtrykker et områdes (sogns) bydelstype i forhold til boligtaethed (baseret på andel af flerfamiliehuse (>40 pct.)) og områdets alder (andelen af boliger opført før 1950 (>60 pct.)). Hvis begge parametre er opfyldt anses boligområdet for at have høj urbaniseringsgrad og kaldes tætby.

Grundet mangel på en brugbar nøgle mellem kmskode og gammel bykode har det været nødvendigt at koble gammel bykode og bystørrelseskode på datasættet ved at koble det til sognet. Der er dog nogle 'fejl' i denne nøgle, idet der kun for 75 pct. af sognene er en komplet korrespondance mellem byen (bykode) og sognet. Det vil sige, at 25 procent af sognene er hjemmehørende i mere end én by. I de tilfælde hvor et sogn indeholder flere bykoder er en tilfældig (den første) bykode valgt og tilskrevet boligerne i sognet. Det betyder, at der vil være husstande som vil være tilskrevet en fejlagtig bykode og bystørrelseskode. Det betyder dog ikke, at der vil være afgørende problemer med urbaniseringsvariablen, idet: forskellen mellem bystørrelserne i de påvirkede sogne oftest kun er på et eller to niveauer. For det andet

¹² Der er eksempelvis ligeledes også 374 personer under 18 som er defineret som boende i en husstande som par u. Børn i datasættet.

synes det ikke voldsomt problematisk at antage, at hvis et sogn inkluderer to byer er byerne så nært relateret, at betydningen af om en person tillægges den ene eller anden bykode må anses som beskeden.

Kategorierne er defineret således:

- Tætby (byområder (sogne) som er domineret af en høj urbaniseringsgrad (40 pct. flerfamiliehuse og en høj andel 60 pct. gamle boliger)
- Forstad. Boligområder (sogne) i byer med byområder (sogne) som er tætby.
- Mellemstor by: byer med mere end 10.000 og som ikke er enten tætby eller forstad
- Mindre by: 1000-10000 indbyggere
- Landsbyer: 200-1000 indbyggere
- Land: landdistrikt

Rapporten giver et kvantitativt billede af boligforhold og sociale parametre for mennesker, der bor alene. I hele den vestlige del af verden bliver det stadigt mere almindeligt at bo alene. I 2008 er en-personers husstande den mest almindelige husstandsform i Danmark, idet knap 40 pct. af alle husstande består af én person.

Rapporten beskriver udviklingen over de sidste 20 år og viser, at det særligt er i aldersgruppen af de 30-60-årige, at der er blevet stadigt flere der bor alene. Personer over 60 år udgør dog stadig den største gruppe blandt en-persons husholdninger. Socio-økonomiske analyser af de 30-60 årige viser, at mennesker der bor alene, på en række parametre, hører til blandt de socialt mest udsatte, idet de har lavere tilknytning til arbejdsmarkedet, lavere indkomst og dårligere uddannelse.

1. udgave, 2010
ISBN 978-87-563-1415-2